

dr Katarzyna Anna Wojewoda - Buraczyńska
Katedra Administracji i Zarządzania Publicznego
Wydział Nauk Ekonomicznych i Prawnych
Uniwersytet Przyrodniczo - Humanistyczny w Siedlcach

Autoreferat w języku polskim

1. Imię i Nazwisko.

Katarzyna Anna Wojewoda - Buraczyńska

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

W 2006 roku ukończyłam z wyróżnieniem stacjonarne studia prawnicze na Wydziale Prawa i Administracji UMCS w Lublinie. Praca magisterska *Odpowiedzialność małżonka podatnika za jego zobowiązania podatkowe*, napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Wandy Wójtowicz, została oceniona na ocenę bardzo dobrą.

W latach 2006 - 2011 byłam uczestnikiem stacjonarnych studiów doktoranckich w zakresie prawa na Wydziale Prawa i Administracji UMCS w Lublinie.

W 2011 roku uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie uzyskałam stopień doktora nauk prawnych, dyscyplina: prawo, specjalność: prawo finansowe. Promotorem rozprawy doktorskiej *Uproszczone formy opodatkowania dochodów osób fizycznych uzyskiwanych z działalności gospodarczej* była prof. dr hab. Wanda Wójtowicz, a recenzentami byli prof. dr hab. Alicja Pomorska oraz prof. dr hab. Andrzej Gomułowicz.

3. Informacje o doświadczeniu zawodowym, w tym o dotychczasowym zatrudnieniu.

- 2003r. - odbycie praktyki studenckiej w Prokuraturze Rejonowej Lublin Północ w Lublinie.
- 2004r. - odbycie praktyki w Kancelarii Radcy Prawnego Waldemar Łazowski w Lublinie;
- 2010r. - prowadzenie modułu księgowego w ramach kursu „Księgowość dla MSP z wykorzystaniem komputera” w Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny;
- 2012r. - współpraca z Sawczuk & Partnerzy Spółka Partnerska Radców Prawnych i Adwokatów;

- lata 2007-2013 - praca na stanowisku asystenta na Wydziale Prawa i Administracji UMCS w Lublinie;
- lata 2007-2008 - prowadzenie szkolenia „Księgowość i finanse z umiejętnością prowadzenia rozliczeń projektu w ramach programów strukturalnych” w Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny;
- lata 2007-2008 - wykładowca w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie;
- lata 2010-2011 - wykładowca w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie;
- od 2012r. - adiunkt na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Prawnych Uniwersytetu Przyrodniczo - Humanistycznego w Siedlcach;
- od 2018r. - mediator sądowy wpisany na listę stałych mediatorów sądowych dla obszaru właściwości Sądu Okręgowego w Lublinie – prowadzoną przez Prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie;
- od 2018r. - biegły sądowy przy Sądzie Okręgowym w Lublinie w zakresie: finanse, finanse publiczne;
- od 2018r. - prowadzenie wykładów dla studentów Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Sztuki Wojennej;

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz. U. 2017 r. poz. 1789):

a) tytuł osiągnięcia naukowego

Status osoby niepełnosprawnej w polskim prawie finansowym

b) dane bibliograficzne

autor: Katarzyna Wojewoda - Buraczyńska

tytuł: Status osoby niepełnosprawnej w polskim prawie finansowym

wydawnictwo: Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczo - Humanistycznego w Siedlcach

miejsce i data wydania: Siedlce 2019

recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Wanda Wójtowicz, dr hab. Katarzyna Kopyściańska

liczba stron: 204

ISBN: 978-83-7051-936-0

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

I. Status osoby niepełnosprawnej w polskim prawie finansowym nie był dotychczas przedmiotem kompleksowych badań. Brak jest literatury prawno - finansowej dotyczącej

analizy rozwiązań prawnych regulujących zasady gromadzenia i dysponowania środkami publicznymi przeznaczanymi na pomoc osobom niepełnosprawnym. Sytuacja osób niepełnosprawnych była głównie rozpatrywana przez przedstawicieli nauk socjologicznych. Z tego powodu w opracowaniach z zakresu tej problematyki nacisk położony jest głównie na społeczne aspekty integracji osób niepełnosprawnych. W mniejszym stopniu w doktrynie omawiane są natomiast kwestie prawne i finansowe związane z polityką włączenia społecznego.

Duża ilość instrumentów wspierających osoby niepełnosprawne pozornie sprawia wrażenie pełnej i skutecznej ochrony tej grupy społecznej. Tymczasem nie wszystkie rozwiązania realizują przypisywane im cele. Biorąc pod uwagę, że pomoc osobom niepełnosprawnym w znacznej części finansowana jest ze środków publicznych, funkcjonowanie instrumentów nieefektywnych oznacza w istocie marnotrawienie środków. Wobec istnienia obszarów o niewystarczającym wsparciu, sytuacja taka jest nie do zaakceptowania. Zasadne wydaje się więc przeanalizowanie dostępnych form wsparcia z jednoczesną próbą dokonania ich oceny.

Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych przeprowadzona została na podstawie polskich przepisów z zakresu szeroko pojmowanego prawa finansowego. Tylko w niewielkim stopniu uwzględnione zostały regulacje międzynarodowe. Pełne zagwarantowanie ochrony praw osób niepełnosprawnych wynikających z aktów prawa międzynarodowego wymaga wprowadzenia do krajowego porządku prawnego szczegółowych regulacji prawnych. Z tego powodu instytucjonalne i proceduralne instrumenty wspierania osób niepełnosprawnych nie są jednolicie uregulowane w poszczególnych państwach. Rozprawa obejmuje przede wszystkim analizę aktualnych rozwiązań prawnych. Tylko w niewielkim stopniu omówione zostały przepisy obowiązujące w przeszłości.

Z uwagi na prawno-finansowy charakter rozprawy zawiera ona przede wszystkim analizę pieniężnych form wsparcia. Pominięcie niepieniężnych instrumentów pomocy byłoby jednak nieuprawnione. Pomoc udzielana w postaci rzeczowej lub w postaci usług świadczonych na rzecz niepełnosprawnych w znacznym stopniu przyczynia się do poprawy ich sytuacji. Zapewnienie materialnych form wsparcia pociąga za sobą konieczność sfinansowania ich kosztów. Zawsze więc następstwem niepieniężnych instrumentów pomocy jest skutek pieniężny, w postaci zmniejszenia ilości środków będących w dyspozycji podmiotu pokrywającego koszty udzielania wsparcia.

II. Celem pracy była analiza statusu osoby niepełnosprawnej w polskim prawie finansowym. Ukazanie zalet i wad rozwiązań prawnych pozwoliło na wskazanie najbardziej efektywnych form pomocy oraz zidentyfikowanie obszarów wymagających wsparcia. Sformułowane wnioski posłużyć mogą jako wytyczne przy konstruowaniu bardziej skutecznej polityki włączenia społecznego osób niepełnosprawnych. Zwiększenie efektywności wdrażanych instrumentów niesie korzyści zarówno dla grup społecznych objętych wsparciem, jak i dla podmiotów prawa publicznego. Umożliwia bowiem osiągnięcie zakładanych celów przy zminimalizowanych nakładach finansowych, co w kontekście deficytu budżetowego nabiera szczególnego znaczenia.

III. Układ rozprawy podporządkowany został tematowi i celowi pracy. Praca ma postać trójdzielnej. Rozważania merytoryczne poprzedza *Wstęp*, który stanowi wprowadzenie do omawianej problematyki. Podjęte w nim zagadnienia rozwinięte są w sześciu rozdziałach. Pracę zamyka *Zakończenie*, w którym oprócz podsumowania

przeprowadzonych rozważań, ujęte zostały wspólne dla wszystkich rozdziałów wnioski oraz postulaty *de lege ferenda*.

Każdy z rozdziałów pracy ma strukturę trójdzielną. Rozważania poprzedzone są uwagami ogólnymi, które mają charakter wprowadzający do problematyki prezentowanej w poszczególnych rozdziałach i przez to zwiększają przejrzystość pracy. Problemy zasygnalizowane w uwagach ogólnych szczegółowo analizowane są w kolejnych paragrafach. Każdy rozdział zakończony jest podsumowaniem, które zawiera wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski oraz oceny omawianych instytucji.

Rozdział pierwszy ma charakter wprowadzający. Zostały w nim przedstawione różne sposoby rozumienia pojęcia niepełnosprawności. Dla pełniejszego zaprezentowania instytucji funkcjonujących obecnie niezbędne było zaprezentowanie krótkiego rysu historycznego zarówno definiowania niepełnosprawności, jak i postaw wobec niej. Analiza materiału źródłowego prowadzi do wniosku, że niepełnosprawność nie jest terminem jednoznacznym. Dla potrzeb badań nad rozwiązaniami prawnymi dotyczącymi osób niepełnosprawnych w nauce pojawiło się pojęcie niepełnosprawności w znaczeniu prawnym. Dla zdefiniowania tego pojęcia konieczne było dokonanie analizy nie tylko krajowych aktów prawnych. Definicja niepełnosprawności obecna jest także w aktach międzynarodowych. Niestety prawo międzynarodowe nie zapewnia szczegółowych instrumentów ochrony osób niepełnosprawnych. Z tego względu przepisy te nie zostały poddane szczegółowej analizie w dalszej części pracy. Oprócz prawnej definicji niepełnosprawności w obowiązujących przepisach bardzo kazuistycznie uregulowane jest postępowanie dotyczące nabywania statusu osoby niepełnosprawnej. Uzyskanie tego statusu warunkuje korzystanie z omawianych w dalszej części pracy prawnie - finansowych instrumentów wspierających osoby niepełnosprawne. Dlatego zagadnienia te także były przedmiotem analizy.

Kolejne rozdziały zostały wyodrębnione ze względu na dwa zasadnicze kryteria. Pierwszym był sposób realizacji funkcji redystrybucyjnej w polityce finansowej. Osobno omówione zostały instrumenty wprowadzane w toku pobierania danin publicznych i w toku dokonywania wydatków na cele publiczne. Drugie kryterium miało charakter podmiotowy. Instrumenty wdrażane przez państwo omówione zostały odrębnie od rozwiązań wprowadzanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Rozdział drugi dotyczy prawnie - finansowych instrumentów wsparcia wynikających z części ogólnej prawa podatkowego. W rozdziale tym, oprócz analizy obecnych w przepisach rozwiązań, sformułowane zostały uwagi ogólne dotyczące wszystkich preferencji wprowadzanych w toku gromadzenia dochodów publicznych. Omówione instrumenty mogą być stosowane zarówno przez organy państwowe jak i organy samorządowe. Z tego względu zagadnienia te ujęte zostały w odrębnym rozdziale.

Rozdział trzeci poświęcony jest analizie statusu osoby niepełnosprawnej w konstrukcji podatków i innych danin państwowych. Z uwagi na doniosłe praktyczne znaczenie instrumentów obecnych w podatku dochodowym od osób fizycznych i w podatku dochodowym od osób prawnych, zostały one omówione w odrębnych paragrafach.

Podatek dochodowy od osób fizycznych jest podatkiem osobistym. Z jego istoty wynika dążenie do uwzględniania przy jego poborze indywidualnych cech podatnika. Z tego względu obecne w jego konstrukcji instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych zostały omówione w pierwszej kolejności.

Podatek dochodowy od osób prawnych także odgrywa istotną rolę w procesie włączenia społecznego osób niepełnosprawnych. Jego podatnikami są bowiem podmioty, które poprzez swoją działalność mogą wspierać aktywne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Z uwagi na doniosłe znaczenie instrumentów wsparcia osób niepełnosprawnych obecnych w konstrukcji podatku dochodowego od osób prawnych, analiza jego elementów technicznych poprzedza omówienie pozostałych podatków i innych danin państwowych.

Sprzyjające włączeniu społecznemu osób niepełnosprawnych preferencje obecne w konstrukcji pozostałych podatków i innych danin państwowych w mniejszym stopniu ukierunkowane są na pomoc niepełnosprawnym. Z tego względu zostały one omówione w dalszej kolejności.

Rozdział czwarty dotyczy statusu osoby niepełnosprawnej w konstrukcji podatków i innych danin pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego. Poruszane w nim zagadnienia skupiają się wokół dwóch zasadniczych zagadnień, co odzwierciedla wewnętrzny podział tego rozdziału. Odrębny paragraf poświęcony jest instrumentom wsparcia osób niepełnosprawnych obecnych w konstrukcji podatków samorządowych. Osobno natomiast omówione zostały preferencje wprowadzone w elementach innych danin pobieranych na szczeblu samorządu terytorialnego. Przyjęta kolejność prezentowania instrumentów wsparcia osób niepełnosprawnych na szczeblu jednostek samorządu terytorialnego podyktowana była znaczeniem omawianych form pomocy dla procesu włączenia społecznego osób z niepełnosprawnością. Podatki samorządowe w większym stopniu niż pozostałe daniny pobierane przez jednostki samorządu terytorialnego, wpływają na sytuację osób niepełnosprawnych.

Dwa ostatnie rozdziały pracy dotyczą statusu osoby niepełnosprawnej w procesie dokonywania wydatków na cele publiczne.

Rozdział piąty poświęcony jest analizie państwowych wydatków na politykę włączenia społecznego osób niepełnosprawnych. Z uwagi na ilość instrumentów pomocy oraz wysokość środków przeznaczanych na wspieranie osób niepełnosprawnych, formy pomocy finansowane ze środków państwowych omówione zostały przed samorządowymi instrumentami wsparcia. Katalog zaprezentowanych wydatków jest bardzo zróżnicowany. Omawiane świadczenia zostały podzielone z uwzględnieniem zróżnicowanych kryteriów. W pierwszej kolejności omówione zostały świadczenia finansowane z państwowych funduszy celowych, których podstawowym zadaniem jest wszechstronne wspieranie osób niepełnosprawnych. Ze środków zgromadzonych w ramach tych funduszy realizowane są instrumenty wsparcia ukierunkowane wyłącznie na pomoc osobom niepełnosprawnym. Z tego względu problematyka ta omówiona została w pierwszej kolejności.

Następnie analizie poddane zostały formy wsparcia niepełnosprawnych wynikające z systemu ubezpieczenia zdrowotnego. Świadczenia zdrowotne sprzyjają ochronie wartości nadrzędnych, jakimi są życie i zdrowie. Z tego względu prawidłowe zasady udzielania tych świadczeń mają doniosłe znaczenie praktyczne.

Kolejny paragraf poświęcony jest świadczeniom przyznawanym niepełnosprawnym w ramach systemu zabezpieczenia społecznego. Instrumenty te często determinują sytuację majątkową osób niepełnosprawnych.

W następnym paragrafie omówione zostały formy wsparcia finansowane w ramach pozostałych wydatków państwowych. Niewielki katalog wskazanych w tym paragrafie instrumentów pozwolił na łączne ich omówienie.

Szósty rozdział dotyczy statusu osób niepełnosprawnych w procesie wydatkowania środków publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wewnętrzny podział rozdziału przeprowadzony został w oparciu o kryterium podmiotowe. Kolejne paragrafy dotyczą ponoszonych przez gminy, powiaty i województwa wydatków sprzyjających włączeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Pracę zamyka *Zakończenie*. Jego struktura także jest trójelementowa. W pierwszej części ujęte zostały wspólne dla zaprezentowanych w pracy zagadnień wnioski. Druga część *Zakończenia* zawiera sformułowane w oparciu o krytyczne oceny obowiązujących rozwiązań postulaty *de lege ferenda*. W części trzeciej wskazane jest, na ile analiza zaprezentowanych w pracy instytucji oraz sformułowane wnioski odpowiadają postawionym we *Wstępie* rozprawy tezom.

IV. Podstawową metodą badawczą wykorzystaną przy pisaniu pracy stanowiła metoda dogmatyczna w ujęciu analitycznym. Jej wykorzystanie pozwoliło na dokonanie analizy treści materiału źródłowego wykorzystanego przy pisaniu rozprawy.

W niewielkim stopniu została wykorzystana także metoda historyczna oraz prawnoporównawcza. Praca poświęcona jest bowiem analizie aktualnie obowiązujących rozwiązań prawnych. Przy pisaniu rozprawy w niewielkim zakresie odwoływano się także do przepisów obowiązujących w przeszłości oraz dokonywano porównania przepisów polskich z regulacjami międzynarodowymi.

V. W pracy sformułowana została podstawowa teza badawcza, którą uzupełniają dwie tezy mające charakter pomocniczy.

Teza podstawowa odnosi się do oceny istniejących rozwiązań prawa finansowego w zakresie kształtowania sytuacji osób niepełnosprawnych. Zgodnie z jej brzmieniem, funkcjonujące w polskim prawie finansowym instrumenty pomocy osobom niepełnosprawnym nie zapewniają pełnego i skutecznego wsparcia osobom niepełnosprawnym. Uzupełnieniem tezy podstawowej są dwie tezy pomocnicze.

Zgodnie z pierwszą tezą uzupełniającą, niejednoznaczna treść rozwiązań prawnych sprzyja dowolnej ich interpretacji przez podmioty przyznające instrumenty pomocy, przez co pomoc często jest iluzoryczna.

Druga teza pomocnicza, iż wynikające z obowiązujących przepisów zbyt rygorystyczne sformułowanie przesłanek warunkujących udzielenie wsparcia osłabia skuteczność i efektywność funkcjonujących rozwiązań, także wskazuje na konieczność zmiany dotychczasowych rozwiązań.

VI. Dokonana analiza rozwiązań prawno - finansowych kształtujących sytuację osób niepełnosprawnych doprowadziła do sformułowania wniosków, ujętych w 10 punktach.

Po pierwsze, w obowiązujących aktach prawnych pojęcia niepełnosprawności i osoby niepełnosprawnej nie są jednolicie definiowane. Różnice są widoczne zwłaszcza pomiędzy krajowym a międzynarodowym porządkiem prawnym. Pojęcie niepełnosprawności na gruncie międzynarodowym ma szerszy zakres, niż w prawie krajowym. Wydaje się, że różnice te powinny być wyeliminowane. Jest to tym bardziej zasadne, że w razie sprzeczności normy

wynikające z ratyfikowanych umów międzynarodowych mają pierwszeństwo stosowania przed ustawodawstwem krajowym. W praktyce ta niekonsekwencja terminologiczna nie wywołała jak dotąd istotnych wątpliwości. Może jednak dojść do sytuacji, w której osoba z niepełnosprawnością w rozumieniu prawa międzynarodowego nie zostanie objęta ochroną w prawie krajowym.

Po drugie, nie do zaakceptowania jest dający się zauważyć nadmierny rygorizm w decyzjach odmawiających wsparcia, zwłaszcza w zakresie świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Przestrzeganie dyscypliny finansów publicznych wymaga od podmiotów dysponujących środkami publicznymi podejmowania decyzji wyłącznie w granicach wyznaczonych przez obowiązujące przepisy. Zasady przyznawania prawno - finansowych instrumentów wsparcia skonstruowane są z wykorzystaniem pojęć nieostrych, co stwarza pewien luz decyzyjny podmiotom stosującym prawo. Dokonując interpretacji obowiązujących przepisów, zwłaszcza z zakresu wsparcia osób potrzebujących, należy przede wszystkim brać pod uwagę sytuację osoby, która wnioskuje o pomoc, a nie utrzymanie zakładanego wyniku finansowego.

Po trzecie, na krytykę zasługuje brak konsekwencji w regulacji prawno - finansowego statusu osób starszych. Istnieją rozwiązania, w których osobom tym - bez względu na stan zdrowia, a jedynie z powodu osiągniętego wieku - przyznawane są instrumenty wsparcia przewidziane dla osób niepełnosprawnych. Konstrukcje te opierają się na słusznym założeniu, że w pewnym wieku obniża się sprawność człowieka i w związku z tym może on potrzebować w codziennym funkcjonowaniu pomocy innych osób. Niestety w obowiązujących przepisach osoby starsze tylko w zakresie nielicznych form wsparcia są traktowane na równi z osobami niepełnosprawnymi. Ponadto nie ma jednolitej granicy wieku, której przekroczenie gwarantuje korzystanie z prawno - finansowych instrumentów pomocy.

Po czwarte, szereg wątpliwości pojawia się w wyniku analizy prawno - finansowych instrumentów wsparcia osób niepełnosprawnych wynikających z przepisów prawa podatkowego. Do najistotniejszych mankamentów zaliczyć można niedostateczną ochronę niepełnosprawnych w części ogólnej prawa podatkowego, pobieranie danin publicznych od przychodów o charakterze subwencyjnym, nadmiernie skomplikowane konstrukcje podatkowe wykorzystywane do wprowadzania rozwiązań mających wspierać niepełnosprawnych czy stosowanie niejednorodnych kryteriów w zakresie podobnych preferencji w podatkach samorządowych. Wadą systemu podatkowego jest także zbyt duża ilość preferencji o znikomym znaczeniu. W nauce prawa podatkowego słusznie zauważa się, że nakładanie na podatki coraz większej liczby funkcji pozafiskalnych prowadzi do nadmiernego rozbudowania elementów struktury podatku, co zmniejsza przejrzystość przepisów prawa podatkowego, osłabiając tym samym jego pewność. Ponadto powiązanie systemu podatkowego z bieżącymi zadaniami państwa skutkuje dużą zmiennością rozwiązań prawa podatkowego.

Po piąte, na krytykę zasługuje niewystarczający poziom kontroli przy przekazywaniu zadań publicznych podmiotom niepublicznym. Widoczna w tym zakresie słabość systemu konkursowego spowodowana jest zbyt ogólnym wskazaniem zadań do realizacji oraz nieodpowiednimi miernikami stopnia realizacji celów.

Po szóste, istotną rolę w procesie włączenia społecznego osób z niepełnosprawnością mogą odgrywać programy wsparcia. Rangę tych dokumentów osłabia ich niewiązący

charakter. W razie niezrealizowania programu, podmioty odpowiedzialne za wdrażanie ujętych w programie instrumentów nie ponoszą żadnych konsekwencji. Programy także nie przyznają żadnych uprawnień podmiotom objętym wsparciem. Obietnica pomocy ujęta w programie może więc pozostać niezrealizowana. Opracowanie programów warunkuje często pozyskanie środków unijnych na realizację zadań publicznych, także w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych. W razie niedotrzymania warunków pozyskania wsparcia ze środków unijnych, środki te podlegają zwrotowi, nawet jeżeli zostały już wydane. Konieczność zwrotu rozdysponowanych pieniędzy w znacznym stopniu obciąża finansowo podmiot dokonujący zwrotu. Stąd też warto rozważyć określenie w treści programów konsekwencji - ciążących na podmiotach zobowiązanych do jego realizacji - wynikających z niezrealizowania planu.

Po siódme, prawno - finansowe instrumenty wsparcia niepełnosprawnych - pomimo znacznej ich ilości - nie tworzą kompleksowego systemu pomocy osobom z niepełnosprawnością. Poszczególne świadczenia konkurują ze sobą, istniejące formy pomocy nie gwarantują pełnej ochrony, nadal można wskazać wiele obszarów bez wsparcia.

Ósmym mankamentem wszystkich form wsparcia osób niepełnosprawnych jest niewystarczające dostosowanie pomocy do terytorialnego zróżnicowania zapotrzebowania. Różnice w dostępie do prawno - finansowych instrumentów wsparcia widoczne są zwłaszcza w zakresie świadczeń udzielanych w postaci usług z zakresu rehabilitacji leczniczej i społecznej, w tym także zawodowej. Skuteczność oferowanych instrumentów osłabić mogą także warunki, w których one funkcjonują. Pośród nich można wskazać wysoki stopień bezrobocia, ograniczoną dostępność infrastruktury, którą można wykorzystać do udzielania świadczeń, czy niedobory odpowiednio wyszkolonej kadry świadczącej usługi na rzecz potrzebujących. Czynniki te w znacznym stopniu uzależnione są od wielkości miejscowości, w której pomoc ma być udzielana.

Po dziewiąte, pomimo posługiwania się przez podmioty publiczne systemem teleinformatycznym, wydaje się, że nie jest on wykorzystywany w zadowalającym stopniu w procesie wspierania osób niepełnosprawnych. Organy przyznające świadczenia nie prowadzą jednej wspólnej bazy danych ani o funkcjonujących instrumentach wsparcia, ani o osobach korzystających z pomocy. Każdy z podmiotów przyznających wsparcie umieszcza na swojej stronie internetowej oferowane przez siebie instrumenty pomocy. Niektóre organy dysponują wiedzą o wykorzystywanych przez konkretną osobę wybranych środkach pomocy. Jednak ta wymiana informacji nie zwalnia wnioskodawcy na przykład z obowiązku przedkładania w formie pisemnej dokumentów dotyczących stanu zdrowia. Niepełne wykorzystanie możliwości przepływu informacji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego zmniejsza dostępność do niektórych świadczeń zwłaszcza dla osób niepełnosprawnych, które mają trudności z poruszaniem się lub z komunikacją.

Po dziesiąte, nadal nie w pełni wykorzystywane są zewnętrzne źródła finansowania instrumentów wsparcia osób niepełnosprawnych. Często uzasadnieniem niedostatecznego wykorzystania zasobów pieniężnych przy niezaspokojonych potrzebach społecznych jest brak zainteresowania podmiotów chcących zaoferować wsparcie. Model współzarządzania wykształcił praktykę, że zadania społeczne w dużej mierze realizują podmioty prywatne. Organy pozostawiają sobie tylko te czynności, które wiążą się z koniecznością wydania indywidualnych aktów stosowania prawa. Nie można jednak zapominać, że niezależnie od modelu zarządzania publicznego, to podmioty prawa publicznego są odpowiedzialne za realizację zadań publicznych, do których należy także wspieranie osób niepełnosprawnych.

Jeżeli więc żaden podmiot prywatny nie jest zainteresowany udzielaniem pomocy w jakimś zakresie, to obowiązek jej udzielenia nadal ciąży na organach publicznych.

VII. Rozwiązania prawno - finansowe wpływające na sytuację osób niepełnosprawnych powinny zostać znacząco zmodyfikowane.

Po pierwsze, wymagany jest znacznie szerszy zakres konsultacji projektów aktów prawnych z niepełnosprawnymi i organizacjami ich reprezentującymi, jako obligatoryjny element każdej procedury legislacyjnej. Dla skutecznej realizacji polityki włączenia społecznego osób z niepełnosprawnością każde rozwiązanie należy oceniać pod kątem jego dostępności dla niepełnosprawnych.

Po drugie, należy - poprzez odpowiednie rozwiązania prawne - zwiększyć kontrolę nad sposobem wydatkowania środków publicznych. O rodzaju wsparcia powinny przede wszystkim decydować podmioty dysponujące środkami. Podmioty niepubliczne ubiegające się o realizację zadań państwa lub samorządu powinny proponować natomiast najodpowiedniejsze i najbardziej efektywne sposoby ich wykonania. O wiele większą niż obecnie uwagę skupić należy także na weryfikacji stopnia realizacji zakładanych celów. Przekazywanie zadań publicznych podmiotom niepublicznym nie zmienia charakteru tych zadań. Nadal za prawidłową ich realizację odpowiadają podmioty prawa publicznego. Powinny więc w sposób bardzo szczegółowy weryfikować, w jakim stopniu zadania te przyczyniły się do osiągnięcia celów, dla realizacji których zostały podjęte.

Po trzecie, dążąc do zmniejszenia kosztów i usprawnienia funkcjonowania organów udzielających wsparcia należy wyeliminować pozorne instrumenty wsparcia oraz rozwiązania nadmiernie skomplikowane o bardzo wąskim zakresie stosowania. Dzięki zaoszczędzonym w ten sposób środkom możliwe byłoby złagodzenie kryteriów przyznawania poszczególnych instrumentów wsparcia lub podniesienie wysokości udzielanych świadczeń pieniężnych. Dążąc do obniżenia kosztów funkcjonowania organów przyznających wsparcie oraz mając na uwadze zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do usług publicznych, w większym stopniu powinny być także wykorzystywane sposoby komunikacji na odległość, zarówno w kontaktach pomiędzy urzędami, jak i pomiędzy urzędami a osobami korzystającymi z ich pomocy.

Po czwarte, zmiany wymagają przepisy stanowiące podstawę nabywania statusu osoby niepełnosprawnej. Zasadne wydaje się pozostawienie dwóch trybów orzekania: odrębnego dla celów rentowych i odrębnego dla pozostałych form wsparcia, z zachowaniem zrównania prawnych konsekwencji orzeczeń wydanych w celach rentowych z orzeczeniami o niepełnosprawności. Jednocześnie przesłanki orzekania o niepełnosprawności powinny ulec zmianie, tak aby nie były tożsame z przesłankami orzekania o niezdolności do pracy. Ponadto należy rozważyć poszerzenie definicji osoby niepełnosprawnej o osoby, które ukończyły 75 rok życia.

Po piąte, warto zastanowić się nad ograniczeniem stosowania nieobiektywnych kryteriów udzielania wsparcia - na przykład w oparciu o rodzaj naruszenia sprawności organizmu. Wydaje się, że trudno obiektywnie stwierdzić - w oderwaniu od konkretnej sytuacji - który rodzaj naruszenia sprawności organizmu w największym stopniu ogranicza pełny udział osoby niepełnosprawnej w życiu społecznym.

Po szóste, należy podjąć wszelkie działania eliminujące okresową przerwę w przyznawaniu świadczeń, wynikającą z ograniczonych możliwości ich finansowania. Problem

ten widoczny jest szczególnie w zakresie świadczeń finansowanych ze środków będących w dyspozycji Narodowego Funduszu Zdrowia. Znaczna część instrumentów wsparcia udzielana jest w ramach limitowanych środków. O przyznaniu wsparcia decyduje wówczas kolejność ubiegania się o nie. W razie braku środków w danym roku, pomoc może zostać udzielona w roku następnym - często niezależnie od indywidualnej sytuacji wnioskodawcy. Funkcjonowanie limitów w zakresie finansowania instrumentów wsparcia czyni pomoc iluzoryczną. Niedopuszczalne jest stosowanie w polityce społecznej zasady *potior est, qui prior est*.

Po siódme, konieczne jest stałe dostosowywanie form wsparcia osób niepełnosprawnych do ich indywidualnych potrzeb i uwzględnianie w oferowanych instrumentach pomocy postępu w dziedzinie medycyny czy technologii. Jest to możliwe między innymi poprzez rezygnację ze sztywnych kryteriów przyznawania świadczeń, zgodnie z którym warunkiem ich refundacji jest powiązanie sposobów leczenia czy rehabilitacji z konkretnymi schorzeniami.

VIII. Dokonana analiza obecnych w prawie finansowym instrumentów wsparcia osób niepełnosprawnych pozwoliła uznać tezy sformułowane we *Wstępie* pracy za udowodnione.

Twierdzenie, iż funkcjonujące w polskim prawie finansowym instrumenty pomocy osobom niepełnosprawnym nie zapewniają pełnego i skutecznego wsparcia osobom niepełnosprawnym znalazło pełne potwierdzenie w przeanalizowanym materiale źródłowym.

Osoby niepełnosprawne nie zawsze mają zapewniony dostęp do usług publicznych poprzez liczne bariery architektoniczne czy komunikacyjne. Proces włączenia społecznego osób z niepełnosprawnością doznaje najwięcej ograniczeń ze strony barier ekonomicznych. Dostępne prawnie - finansowe instrumenty wspierania osób niepełnosprawnych tylko częściowo przyczyniają się do poprawy sytuacji materialnej tej grupy społecznej. Ograniczona skuteczność podejmowanych działań wynika przede wszystkim z niedostatecznej ilości środków finansowych przeznaczanych na wdrażanie pomocy, co z kolei skutkuje stosunkowo niskim poziomem świadczeń pieniężnych i limitowaną ich ilością. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym realizowane jest poprzez szereg różnorodnych instrumentów. Taka ilość mechanizmów wsparcia - przy niedostatecznym poziomie realizowania zadań informacyjnych przez podmioty udzielające pomocy - prowadzi do chaosu i utrudnia osobom zainteresowanym dotarcie do dostępnych instrumentów pomocy. Skuteczność podejmowanych działań w znacznym stopniu osłabia brak stabilności prawa. Duża zmienność przepisów regulujących tryb i przesłanki pozyskiwania wsparcia wymaga stałego dostępu osób niepełnosprawnych do informacji, co przy ograniczonej dostępności do usług publicznych nie zawsze jest możliwe.

Analiza zasad przyznawania instrumentów wsparcia pozwoliła także stwierdzić, iż niejednoznaczna treść rozwiązań prawnych sprzyja dowolnej ich interpretacji przez podmioty przyznające instrumenty pomocy, przez co pomoc często jest iluzoryczna.

Nieprzewidywalność rozstrzygnięć osłabia pewność prawa i obniża zaufanie obywateli do organów państwa lub samorządu. Daleko idąca swoboda organów publicznych w ustalaniu treści norm prawnych wynikająca z niejednoznacznego brzmienia przepisów, prowadzi do licznych sporów. Konieczność dochodzenia należnych świadczeń na drodze sądowej może stanowić poważną barierę dla osób niepełnosprawnych, zwłaszcza wobec znacznego ograniczenia dostępności tych osób do usług publicznych.

Z analizy aktów stosowania prawa wynika ponadto, iż zbyt rygorystyczne sformułowanie przesłanek warunkujących udzielenie wsparcia także osłabia skuteczność i efektywność funkcjonujących rozwiązań, co wskazuje na potrzebę zmiany dotychczasowych rozwiązań.

Konieczność spełnienia wygórowanych wymagań zniechęca zwłaszcza podmioty działające na rzecz niepełnosprawnych do korzystania z adresowanych do nich form wsparcia. Wyraźnie jest to widoczne w zasadach przyznawania preferencji podmiotom nabywającym usługi od pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. Zbyt rygorystycznie sformułowane kryteria uzyskania pomocy zawężają także zakres stosowania instrumentów wsparcia adresowanych bezpośrednio do osób niepełnosprawnych. Główną barierą w tym zakresie jest uzależnienie możliwości korzystania z szeregu form wsparcia od spełnienia przez wnioskodawcę kryterium dochodowego ustalonego na bardzo niskim poziomie. Ponadto wysokość tego kryterium nie zawsze uwzględnia konieczność ponoszenia dodatkowych wydatków przez osoby niepełnosprawne.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych

Wykaz opublikowanych prac naukowych ujęty został w Załączniku nr 4. Obejmuje on w sumie 44 publikacje naukowe, z których 34 powstały po uzyskaniu stopnia doktora. Na dorobek naukowy składają się dwie monografie, 5 artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie krajowym i zagranicznych, 14 rozdziałów w monografiach wieloautorskich, 1 współredakcja monografii oraz 11 fragmentów podręczników.

Zgromadzony dorobek naukowy koncentruje się wokół następujących obszarów tematycznych:

- 1) prawnofinansowa sytuacja niepełnosprawnych;
- 2) uproszczone formy opodatkowania;
- 3) finanse jednostek samorządu terytorialnego;
- 4) odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych;
- 5) prawnofinansowe aspekty bezpieczeństwa publicznego;
- 6) inne.

Ad. 1) prawnofinansowa sytuacja niepełnosprawnych

Problematyce prawnofinansowej sytuacji osób niepełnosprawnych poświęcona jest opisana wyżej monografia *Status osoby niepełnosprawnej w polskim prawie finansowym*, będąca rozprawą habilitacyjną.

W prowadzonych badaniach naukowych analizowałam wpływ rozwiązań prawa podatkowego na proces włączenia społecznego osób niepełnosprawnych. Zagadnieniom tym poświęcony jest artykuł: *Ulga rehabilitacyjna jako element inkluzji społecznej*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo - Humanistycznego w Siedlcach Seria: Administracja i Zarządzanie (44) 2018, Nr 116 z 2018r., s. 78 - 85, w którym ukazuję sposób oddziaływania

prawa podatkowego na sytuację osób niepełnosprawnych na przykładzie ulgi rehabilitacyjnej.

Problematyka związku polityki społecznej z publiczną działalnością finansową poruszona była także w rozdziale monografii: *Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności na poziomie powiatu - studium przypadku* (w:) red. S. Faliński, *Lokalny samorząd terytorialny w aspekcie międzynarodowym*, Siedlce 2018, s. 169 - 198. Celem strategii jest zwiększenie możliwości osób niepełnosprawnych, tak aby mogły one w pełni korzystać ze swoich praw i uczestniczyć w życiu społecznym oraz gospodarczym. Pomimo że strategia nie ma charakteru wiążącego, wywołuje daleko idące skutki, także w sferze prawno-finansowej. W jej wykonaniu opracowywane są dokumenty, ujmujące w perspektywie kilkuletniej nie tylko planowane działania, ale także wskazujące źródła ich finansowania. W opracowaniu, oprócz analizy podjętych przez powiat działań, wskazane zostały ich podstawowe zalety i wady.

Zagadnienia prawno-finansowej sytuacji osób niepełnosprawnych stały się przedmiotem zainteresowania także wydawnictw zagranicznych, zwłaszcza w zakresie możliwości pozyskania środków unijnych na wdrażanie instrumentów wsparcia osób niepełnosprawnych. Problematyka ta została opisana w artykułach: *The Support of Persons with Disabilities from European Funds* (w:) Юридичний журнал «Право України», 1/2019, e-ISSN 2310-323X, s. 295 - 314; *НЕПРЯМІ ПОДАТКИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНКЛЮЗІЇ (ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА)* (w:) Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки», № 4 за 2018 рік, ISSN 2663-2799, s. 115 - 118; a także w rozdziałach monografii: *Wsparcie osób niepełnosprawnych z budżetu środków europejskich* (w:) *Recenzovaný sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Právní ROZPRÁVY 2019 MEZINÁRODNÍ VĚDECKÁ KONFERENCE OBLASTI PRÁVA A PRÁVNÍCH VĚD – PRÁVNÍ ROZPRÁVY 2019 S PODTITULEM "PRÁVNÍ REALITA" ročník IX.*, 25. - 28. února 2019, Hradec Králové, Česká republika, ISBN 978-80-87952-28-3, s. 177 - 188; *Finansowe instrumenty sprzyjające aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych* (w:) *Recenzovaný sborník příspěvků mezinárodní vědecké konference. 2018 MEZINÁRODNÍ MASARYKOVA KONFERENCE PRO DOKTORANDY A MLADÉ VĚDECKÉ PRACOVNÍKY, ročník IX*, Hradec Králové, Česká republika, ISBN 978-80-87952-27-6, s. 387 - 397.

Rozważania dotyczące ulg podatkowych adresowanych do osób niepełnosprawnych pozwoliły także na sformułowanie ogólnych wniosków dotyczących mankamentów procesu stosowania prawa. Problematyka ta była podjęta w artykule: *Wpływ procesu stosowania prawa na zakres uprawnień jednostki - studium przypadku*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo - Humanistycznego w Siedlcach* Seria: Administracja i Zarządzanie (43) 2018, Nr 116 z 2018r., s. 155 - 166 oraz w rozdziale monografii: *Ulga rehabilitacyjna w świetle orzecznictwa* (w:) red. B. Kucia - Guściora, M. Münnich, A. Zdunek, R. Zieliński, *Stanowienie i stosowanie prawa podatkowego. Wpływ orzecznictwa na prawo podatkowe*, Lublin 2017, 151 - 166. Opracowania dotyczą praktycznych aspektów obecnej w podatku dochodowym od osób fizycznych ulgi rehabilitacyjnej. Prawo do ulgi, zgodnie z brzmieniem przepisów, uzależnione jest jedynie od spełnienia przez podatnika warunków określonych w ustawie. Rola organów podatkowych powinna więc w tym przypadku sprowadzać się jedynie do weryfikacji dających się stwierdzić obiektywnie przesłanek uprawniających do preferencji. Analiza rozstrzygnięć organów podatkowych oraz orzeczeń sądowych ukazuje, że w wielu przypadkach - wbrew brzmieniu przepisów - decyzja organu ma charakter nie tylko uznaniowy, ale wręcz dowolny.

Ad. 2) uproszczone formy opodatkowania

Monografia *Uproszczone formy opodatkowania dochodów* (Siedlce 2017) powstała częściowo w oparciu o materiał badawczy zgromadzony podczas przygotowywania rozprawy doktorskiej. Przy jej opracowywaniu konieczne było uwzględnienie licznych zmian legislacyjnych w zakresie uproszczonych form opodatkowania dochodów osób fizycznych, które nie zostały ujęte w treści rozprawy doktorskiej. Monografia poświęcona jest teoretycznym oraz praktycznym aspektom funkcjonowania uproszczonych form opodatkowania. W monografii podjęłam próbę sformułowania definicji uproszczonych form opodatkowania oraz dokonałam szczegółowej analizy rozwiązań prawnych uznawanych za formy uproszczone. W pracy zawarta jest także ocena funkcjonujących rozwiązań prawnych ze wskazaniem zarówno wątpliwości teoretycznych, jak i praktycznych.

Zagadnienia związane z próbą sformułowania definicji uproszczonych form opodatkowania zawarte są też w rozdziale monografii: *Uproszczone formy opodatkowania – zagadnienia ogólne* (w:) red. A. Pomorska, P. Smoleń, J. Stelmasiak, A. Gorgol, *Prawo finansowe w warunkach członkostwa Polski w Unii Europejskiej*, Lublin 2011, s. 441 – 451. Opracowanie to zawiera rozważania dotyczące teoretycznie możliwych uproszczeń w zakresie poszczególnych elementów technicznych podatku.

Badając zagadnienia związane z uproszczonymi formami opodatkowania uwagę skupiłam także na podatku tonażowym, który - nie będąc uproszczoną formą opodatkowania - pełni funkcję formy uproszczonej. Elementy struktury podatku tonażowego - zarówno w aspekcie teoretycznym jak i praktycznym - były przedmiotem szczegółowej analizy ujętej w rozdziałach monografii: *Rola podatku tonażowego w polskim systemie podatkowym* (w:) red. D. Strus, A. Duk – Majewska, *Administracja. Samorząd. Prawo*, Warszawa – Siedlce 2014, s. 187 – 196 oraz *Miejsce podatku tonażowego w polskim systemie podatkowym* (w:) red. M. Duda, M. Münnich, A. Zdunek, *Stanowienie i stosowanie prawa podatkowego – wpływ prawa wspólnotowego na polskie prawo podatkowe*, Lublin 2011, s. 255 – 273, artykuły: *Zmiany w podatku tonażowym*, *Przegląd Prawa Publicznego*, marzec 2015, nr 3, s. 74 – 84 oraz fragmentach dwóch podręczników: *Podatek tonażowy* (w:) red. W. Wójtowicz, *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2017, s. 312 – 316; *Podatek tonażowy* (w:) red. W. Wójtowicz, *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2014, s. 257 – 260. Na przykładzie podatku tonażowego wyraźnie widać wady procesu stanowienia prawa, co było przedmiotem rozważań zawartych w rozdziale monografii: *Słabość procesu legislacyjnego na przykładzie wybranych podatków* (w:) red. B. Kucia - Guściora, M. Münnich, A. Zdunek, R. Zieliński, *Stanowienie i stosowanie prawa podatkowego – ocena i kierunki zmian*, Lublin 2016, s. 113 – 130. W opracowaniu krytyce poddałam nie tylko treść wprowadzanych rozwiązań, ale także przebieg procesu ich uchwalania i wprowadzania w życie na przykładzie ustawy o podatku tonażowym oraz ustawy o specjalnym podatku węglowodorowym.

Charakterystyce elementów technicznych karty podatkowej poświęcone były fragmenty podręczników: *Karta podatkowa* (w:) red. W. Wójtowicz, *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2017, s. 341 - 346; *Karta podatkowa* (w:) red. W. Wójtowicz, *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2014, s. 283 - 287.

Z problematyką uproszczonych form opodatkowania częściowo związany jest rozdział monografii: *The influence of Poland's accession to the European Union on the rules of granting tax payment reliefs to entrepreneurs – selected issues* (w:) red. P. Smoleń, *Selected*

issues in taxation and tax authorities in Central Europe, Lublin 2016, s. 193 - 199, w którym ukazują wpływ akcesji Polski do Unii Europejskiej na elementy techniczne podatku dochodowego od osób fizycznych oraz jego form uproszczonych. Rozważania dotyczą rozwiązań adresowanych wyłącznie do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W oparciu o przeprowadzoną analizę obowiązujących przepisów można zauważyć, iż wprowadzane zmiany miały na celu przede wszystkim usunięcie rozwiązań dyskryminujących osoby fizyczne posiadające miejsce zamieszkania w innym niż Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Rozdział monografii: *Taxation of sale conducted by a farmer engaged in agricultural activity - current state and perspectives for changes* (w:) red. M. Burzec, P. Smoleń, *Essential problems with taxation of agriculture*, Lublin 2017, s. 37-50 także częściowo związany jest z problematyką uproszczonych form opodatkowania. W opracowaniu tym przeanalizowane zostały obowiązujące zasady opodatkowania sprzedaży przez rolników przetworzonych produktów rolnych oraz propozycje zmian w tym zakresie.

Ad. 3) finanse jednostek samorządu terytorialnego

Moja aktywność naukowa skupiona była także na finansach jednostek samorządu terytorialnego. Problematyka dotycząca gromadzenia dochodów jednostek samorządu terytorialnego ujęta została w rozdziale monografii: *Opłata od posiadania psów jako dochód gminy - wybrane zagadnienia* (w:) red. P. Chojnacki, S. Fundowicz, P. Możyłowski, T. Śmietanka, *Podatki i opłaty w samorządzie terytorialnym. Aspekty prawne i finansowe - wybrane zagadnienia*, Radom 2017, s. 51 - 64. Analiza elementów opłaty od posiadania psów pozwoliła na sformułowanie kilku wniosków. Po pierwsze, świadczenie z tytułu posiadania psa powinno nazywać się podatkiem. Po drugie, ustawa powinna w sposób bardziej szczegółowy wskazywać niezbędne elementy uchwały rady gminy wprowadzającej świadczenie. Po trzecie, należałoby zwiększyć zakres uprawnień gminy w zakresie wprowadzania zwolnień i ulg w opłacie od posiadania psów. Po czwarte, słusznym wydaje się objęcie opłatą nie tylko osób fizycznych, ale także osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej. Po piąte, doprecyzowania wymaga katalog zwolnień wskazanych w ustawie.

We fragmentach podręczników: *Podatek od środków transportowych*, (w:) red. W. Wójtowicz, *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2017, s. 353 – 355 oraz *Podatek od środków transportowych* (w:) red. W. Wójtowicz, *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2014, s. 293 – 294 dokonałam natomiast charakterystyki elementów technicznych innej daniny samorządowej - podatku od środków transportowych.

Ad. 4) odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych

Prowadzenie publicznej gospodarki finansowej powinno odbywać się zgodnie z regułami ujętymi w obowiązujących przepisach. Ich naruszenie prowadzi do określonych prawem konsekwencji. Zagadnienia te były przedmiotem analizy w rozdziale monografii: *Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych w jednostkach samorządu terytorialnego - wybrane zagadnienia* (w:) red. S. Faliński, J. P. Gieorgica, *Geneza, kształt i przemiany samorządu terytorialnego w Polsce po 1990 roku*, Wrocław 2017, s. 77 - 86. W

opracowaniu tym przedstawiłam działalność rzeczników dyscypliny finansów publicznych w postępowaniach rozpoznawanych przez regionalne komisje orzekające przy regionalnych izbach obrachunkowych w latach 2006 - 2015. Z analizy działalności rzeczników dyscypliny finansów publicznych w postępowaniach rozpoznawanych przez regionalne komisje orzekające przy regionalnych izbach obrachunkowych można wysunąć dwa zasadnicze wnioski. Po pierwsze, ilość kierowanych do rzeczników zawiadomień świadczy o doniosłej ich roli w procesie kontroli przestrzegania dyscypliny finansów publicznych na szczeblu samorządowym. Po drugie, z przeanalizowanych danych wynika, iż ponad połowa obwinionych nie ponosi kary, bądź to na skutek uniewinnienia, bądź w wyniku odstąpienia od jej wymierzenia albo w następstwie umorzenia postępowania. Rodzi to poważne wątpliwości w skuteczność działań rzeczników podejmowanych w ramach pełnienia funkcji oskarżyciela w postępowaniu o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, zwłaszcza, że rzecznicy co do zasady nie zaskarżają rozstrzygnięć regionalnych komisji orzekających przy regionalnych izbach obrachunkowych, pomimo że tylko około 30% obwinionych, w stosunku do których rzecznicy pełnili funkcję oskarżyciela, zostało ukaranych.

Ogólnej charakterystyce odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych poświęcone są fragmenty podręczników: *Naruszenie dyscypliny finansów publicznych* (w:) W. Wójtowicz (red.) *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2014, s. 397 - 401; *Naruszenie dyscypliny finansów publicznych* (w:) W. Wójtowicz (red.) *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2017, s. 497.

Ad. 5) prawno - finansowe aspekty bezpieczeństwa publicznego

Jednym z kierunków prowadzonych przeze mnie badań naukowych była także problematyka prawno - finansowych aspektów bezpieczeństwa publicznego. W rozdziale monografii: *Opodatkowanie duchownych a bezpieczeństwo publiczne* (w:) red. J. Nikołajew, P. Sobczyk, K. Walczuk, *Walność sumienia i religii a bezpieczeństwo i porządek publiczny*, Siedlce 2017, s. 165-174 zwróciłam uwagę na wpływ wybranych rozwiązań prawa podatkowego na bezpieczeństwo publiczne. Z przeprowadzonej w rozdziale analizy wynikają dwa podstawowe problemy. Po pierwsze, zarówno duchowni, jak i wspólnoty religijne, do których duchowni przynależą, w znacznej mierze zwolnieni są z obowiązku dokumentowania osiągniętych przychodów i dokonywanych wydatków. Brak przejrzystości w zakresie kwestii finansowych staje się nie tylko elementem wzbudzającym często niepotrzebną dyskusję na temat źródeł finansowania i zasobów majątkowych poszczególnych kościołów i związków wyznaniowych. Nieprowadzenie dokumentacji osiągniętych przychodów i ponoszonych wydatków może ułatwiać wykorzystywanie preferencji przewidzianych dla wspólnot religijnych do działań godzących w bezpieczeństwo i porządek publiczny. Po drugie, korzystanie z owych preferencji wymaga spełnienia niedookreślonych przesłanek. Nieprecyzyjne przepisy rozszerzają krąg potencjalnych podatników na osoby, do których preferencje te nie były pierwotnie adresowane.

Problematyce bezpieczeństwa publicznego poświęcona jest wieloautorska monografia, której jestem współredaktorem: red. M. Cisek, K. Wojewoda - Buraczyńska, K. Pachnik *Ochrona i bezpieczeństwo danych osobowych i informacji niejawnych*, Bydgoszcz 2018.

Ad. 6) inne

Prowadzone przeze mnie badania naukowe dotyczyły także nowych rozwiązań prawa podatkowego opisanych w rozdziałach monografii: *Podatek od sprzedaży detalicznej jako nowa instytucja polskiego prawa podatkowego* (w:) red. B. Kucia - Guściora, M. Münnich, A. Zdunek, R. Zieliński, *Stanowienie i stosowanie prawa podatkowego. Opodatkowanie działalności gospodarczej*, Lublin 2018, s. 165 - 178.; a także we fragmencie podręcznika: *Podatek od sprzedaży detalicznej* (w:) red. W. Wójtowicz, *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2017, s. 284 - 287. W opracowaniach tych dokonuję nie tylko charakterystyki elementów technicznych nowego podatku, ale także wskazuję na istotne mankamenty przyjętych rozwiązań prawnych, które w praktyce prowadzić mogą do licznych wątpliwości interpretacyjnych.

Prowadzone przeze mnie badania naukowe dotyczyły także publicznego prawa bankowego. Zagadnieniom z tego zakresu poświęcone są rozdziały podręczników: *Podstawy publicznego prawa bankowego* (w:) red. W. Wójtowicz, *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2014, s. 347 - 365; *Podstawy publicznego prawa bankowego* (w:) red. W. Wójtowicz, *Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2017, s. 437 - 460.

Prawo finansowe wykazuje liczne związki z innymi gałęziami prawa. Problematyce tej poświęcony był rozdział w monografii: *Sankcje podatkowe a kary - studium przypadku* (w:) red. M. Cisek, Ł. Świącicki *Przestępstwo i kara w myśli politycznej, prawnej i ekonomicznej*, Warszawa 2018, s. 209 - 224. W rozdziale tym wskazałam liczne wątpliwości pojawiające się w zakresie opodatkowania dochodów ze źródeł nieujawnionych i nieznanających pokrycia w źródłach ujawnionych.

Problematyce metod zarządzania stosowanych na szczeblu jednostek samorządu terytorialnego w zakresie prowadzenia polityki włączenia społecznego osób niepełnosprawnych poświęcony jest przyjęty do druku artykuł: *Social policy and public management in local governance: selected issues* (w:) Polish Political Science Yearbook

Wyniki prowadzonych badań naukowych upowszechniam także poprzez aktywny udział w krajowych i zagranicznych konferencjach i seminariach naukowych. Po uzyskaniu stopnia doktora wzięłam udział w 25 konferencjach naukowych oraz w 18 seminariach naukowych. Szczegółowy ich wykaz wraz z tytułami wystąpień zawarty jest w Załączniku nr 5.

Katarzyna Kojewalska-Burczyńska